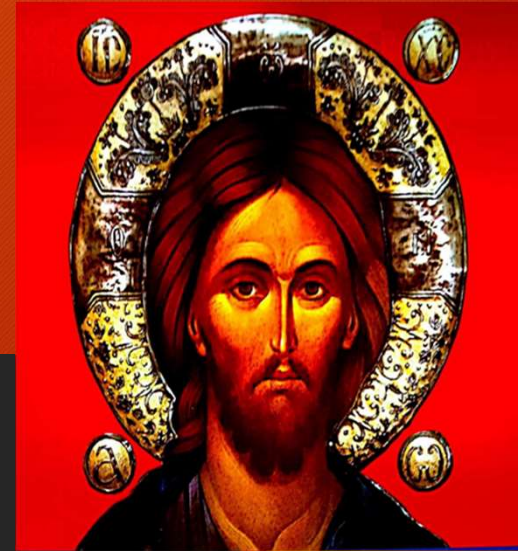

ХРИСТИЯНСКА ДУХОВНА ПРОСВЕТА И РЕЛИГИОЗНО ОБРАЗОВАНИЕ В БЪЛГАРИЯ - ТРАДИЦИИ, ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ

Доц. д-р КОСТАДИН НУШЕВ
Богословски факултет
Софийски университет “Св. Климент Охридски“

1. Традиции на християнска просвета и религиозно образование в България

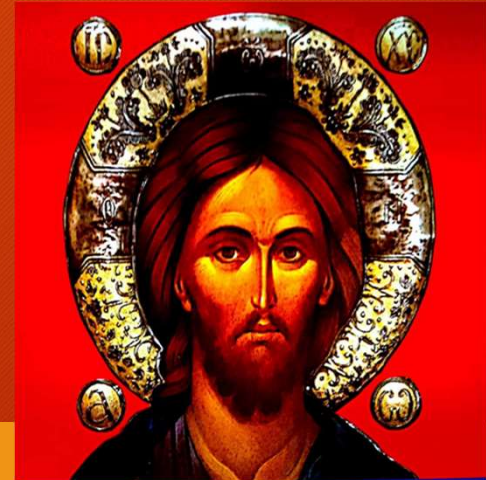
- Българското образование и духовно-просветна дейност на Църквата имат вековни традиции и въпреки прекъсването на традициите в много отношения те продължават да са живи и актуални и в днешно време, както в църковен контекст, така и в областта на училищното образование.
- Християнската просвета или църковно катехизично обучение и религиозното образование в училище са двете форми за разпространение на християнски духовни ценности и нравствено възпитание в християнски добродетели в съвременната българска образователна система и църковно-обществен живот.
- Училищната система се опитва да следва християнските традиции за духовна просвета, но в днешно време е необходимо да ги прилага в техния европейски контекст, който включва едновременно светски характер на училищното образование, но и религиозното обучение и нравствено възпитание в християнски ценности.
- Религиозното образование и преподаването на предмета Религия в България се подчиняват на общите нормативни принципи и правни основания на образователната система на страната, която от своя страна има за свой фундамент Конституцията, европейските международни актове и конвенции, законодателството и другата нормативна уредба на държавата.

2. Традиции и проблеми на християнската просвета и религиозното образование

- В България образователната политика се основава върху принципите на Конституцията на страната и се изгражда в синхрон с цялото законодателство на държавата.
- Според конституционните принципи религията и вероизповеданията са отделени от държавата и образованието в държавните и общинските училища е светско по своя характер, но това не противоречи на преподаването на религиозни знания в тях като част от общокултурното развитие и подготовка на младите хора.
- Религията и религиозните ценности имат важно духовно и нравствено значение за израстването и изграждането на личността на младите хора, които могат да изучават истините и ценностите на своята религия, или да получават знания за световните религии, в съгласие с волеизявлението на техните родители.

3. Проблеми на религиозното образование в периода на посткомунистическа трансформация и демократизация

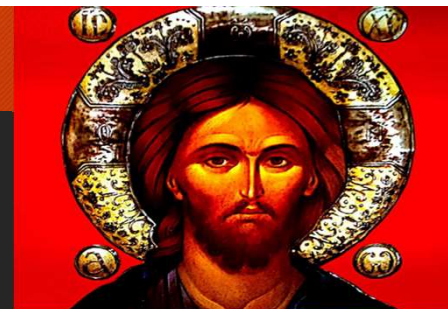

От 2012 година се разработва нова законодателна уредба за общообразователната система и във връзка с тази законодателна инициатива Светият Синод на Българската православна църква последователно застъпва свое виждане за превръщане на предмета Религия в задължителен или задължително избираем предмет.

Във връзка с декларираните цели за реформа в образователната система от страна на Църквата са предложени множество становища, концепции и обръщения до народното събрание и Министерския съвет.

Културно-просветният отдел на Светия синод на Българската православна църква счита, че урегулирането на предмета религия само чрез инструкции и наредби на просветното министерство не придава необходимия статут на религиозното образование, ето защо Църквата предлага да бъде разработен специален държавен образователен стандарт за обучението по религия в общообразователното училище.

4. Актуални проблеми на религиозното образование в България

1. Нормативна уредба на РО

От август 2016 година е в сила нов закон за предучилищното и училищното образование, който има за цел да модернизира и осъвремени образователната система на страната. В общата философия на закона като цел на общото образование и образователната система на страната се изтъква и духовното, както и нравствено, възпитание на учениците и подрастващите.

2. Подготовка на учители по Религия

Богословските факултети в страната подготвят учители по Религия.

Действащи учители се квалифицират за преподаване на Религия чрез курсове за СДК.

В църковни и енорийски училища се организират все повече групи за катехизис за деца и възрастни.

Православната църква провежда летни лагери за деца и младежи.

Духовно образование за деца и младежи в риск и социални институции

3. Нови учебници одобрени от Църквата и държавата

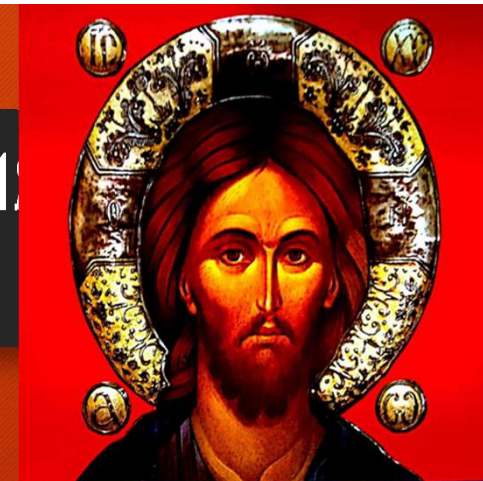
Една от причините за забавяне на възстановяването на Религиозното обучение в училище е липсата на нови одобрени от държавата и образователното министерство учебници.

Досега се прилагаха експериментални учебни помагала и всеки учител сам създаваше обучителни материали или ползва подручни средства.

През последните 3-4 години започна процес на изработване на съвременни учебници по Религия за българското общообразователно училище

5. УЧЕБНИЦИТЕ ПО РЕЛИГИЯ НА СВЕТИ СИНОД

- РЕЛИГИЯ - ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ (УЧЕБНИЦИ 1-5 КЛАС) - 2020 г.
- РЕЛИГИЯ - ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ (УЧЕБНИЦИ 6-7 КЛАС) - 2021 г.
- РЕЛИГИЯ - ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ (УЧЕБНИЦИ 8-9, 11 КЛАС) - 2022 г.
- РЕЛИГИЯ - ХРИСТИЯНСТВО-ПРАВОСЛАВИЕ (УЧЕБНИЦИ 10,12 КЛАС) - 2023 г.
- Синодално издателство на БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА - БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ 2020-2022

6. НЕОБХОДИМОСТ ОТ НОВИ УЧЕБНИЦИ ПО РЕЛИГИЯ. ПРОЕКТ, ЕКИП И ТВОРЧЕСКИ ПЪТ

- ОБУЧЕНИЕТО ПО РЕЛИГИЯ В БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ ИЗИСКВА НАЛИЧИЕТО НА НОВИ - СЪВРЕМЕННИ И ОТГОВАРЯЩИ НА ДНЕСНИТЕ УСЛОВИЯ И СТАНДАРТИ, ОДОБРЕНИ ОТ МОН УЧЕБНИЦИ.
- В ДОСЕГАШНАТА ПЕДАГОГИЧЕСКА ПРАКТИКА НА УЧИТЕЛИТЕ ПО РЕЛИГИЯ ИМАШЕ САМО УЧЕБНИ ПОМАГАЛА, НО НЕ И УЧЕБНИЦИ, КОИТО ОТГОВАРЯТ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ, ОДОБРЕНА ОТ МОН.
- СЛЕД ПРИЕМАНЕ НА НОВАТА УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РЕЛИГИЯ ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОТ 1-ВИ ДО 12-ТИ КЛАС МОН ОБЯВИ И КОНКУРС ЗА ПОДГОТОВКА НА УЧЕБНИЦИ.
- СВЕТИЯТ СИНОД СЪЗДАДЕ РАБОТНА ГРУПА ОТ БОГОСЛОВИ, НАЧАЛНИ УЧИТЕЛИ, ХУДОЖНИЦИ, ДИЗАЙНЕРИ И ТЕХНИЧЕСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ПОДГОТОВКАТА НА УЧЕБНИЦИ ОТ 1-ВИ ДО 12-ТИ КЛАС.
- ПРЕЗ 2020 И 2021 ГОДИНА БЯХА ИЗГОТВЕНИ И ОДОБРЕНИ, СПОРЕД ЗАКОНА И ПРАВИЛАТА НА МОН, ЧРЕЗ УЧАСТИЕ В КОНКУРСНА ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДГОТОВКА НА НОВИ УЧЕБНИЦИ, КОЯТО ВКЛЮЧВА ИЗРАБОТВАНЕ, ЕКСПЕРТНА ОЦЕНКА И ОДОБРЕНИЕ ОТ УЧИТЕЛИТЕ ЗА ПРИГОДНОСТ И ПРИЛОЖИМОСТ В ПРАКТИКАТА, НОВИТЕ УЧЕБНИЦИ ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОТ 1-ВИ ДО 5-ТИ КЛАС, СЛЕД ТОВА И УЧЕБНИЦИТЕ ЗА 6-ТИ И 7-МИ КЛАС.

7. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ - ДИДАКТИЧНИ ЗАДАЧИ, ГРАФИЧНО ОФОРМЛЕНИЕ И ДИЗАЙН

- УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ НА УРОЦИТЕ Е РАЗРАБОТЕНО ОТ ЕКИП СПЕЦИАЛИСТИ ПО БОГОСЛОВИЕ, РЕЛИГИОЗНА ПЕДАГОГИКА, УЧИТЕЛИ, СПЕЦИАЛИСТИ ПО ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН И ХУДОЖЕСТВЕНО ОФОРМЛЕНИЕ.
- ОСВЕН НОВИТЕ ЗНАНИЯ И УРОЦИТЕ ЗА ПРЕГОВОР КЪМ ВСЯКА ЕДНА МЕТОДИЧЕСКА ЕДИНИЦА ИМА РАЗРАБОТЕНИ МНОЖЕСТВО ДИДАКТИЧНИ ЗАДАЧИ, КОИТО АНГАЖИРАТ ВНИМАНИЕТО И АКТИВНОТО УЧАСТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ, ЗА ДА БЪДАТ ИЗПЪЛНЕНИ И ВЪЗПИТАТЕЛНИТЕ ЗАДАЧИ, КОИТО СА ПОСТАВЕНИ В УЧЕБНАТА ПРОГРАМА, ОДОБРЕНА ОТ МОН.
- ГРАФИЧНОТО ОФОРМЛЕНИЕ И ДИЗАЙНА СПОМАГАТ ЗА ВИЗУАЛНОТО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРАВОСЛАВНОТО ХРИСТИЯНСКО УЧЕНИЕ ЗА ЕСТЕТИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ И ПРИДАВАТ ЗАВЪРШЕН И СЪВРЕМЕНЕН ВИД НА НОВИТЕ УЧЕБНИЦИ.

РЕЛИГИЯ

ХРИСТИЯНСТВО • ПРАВОСЛАВИЕ

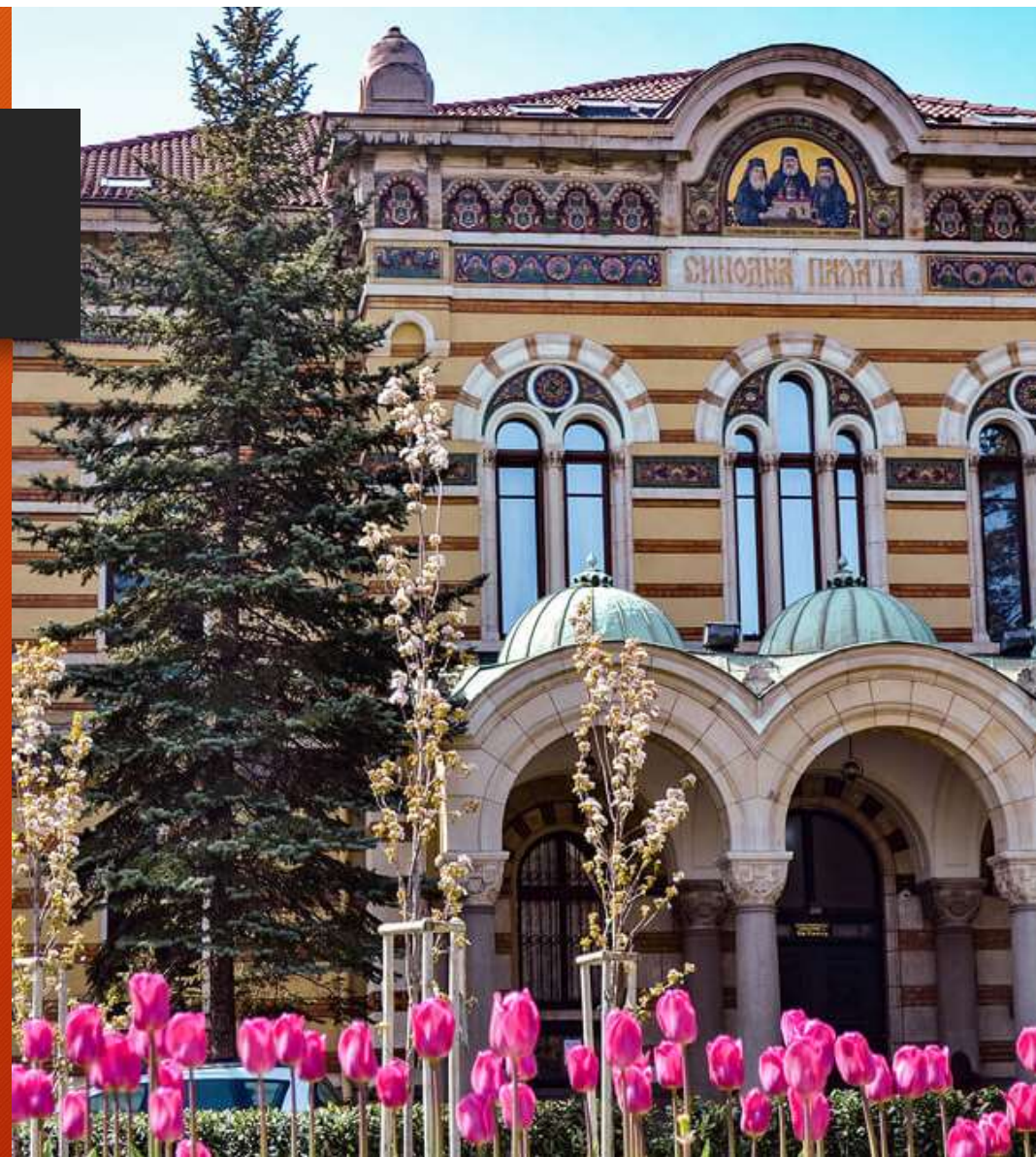
7.
клас

ОТБЕЖНО УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ
ПО РЕЛИГИОЗНА ПЕДАГОГИКА
И БОГОСЛОВИЕ
ЗА 7. КЛАС
ОДОБРЕНА ОТ МОН

БЪЛГАРСКА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

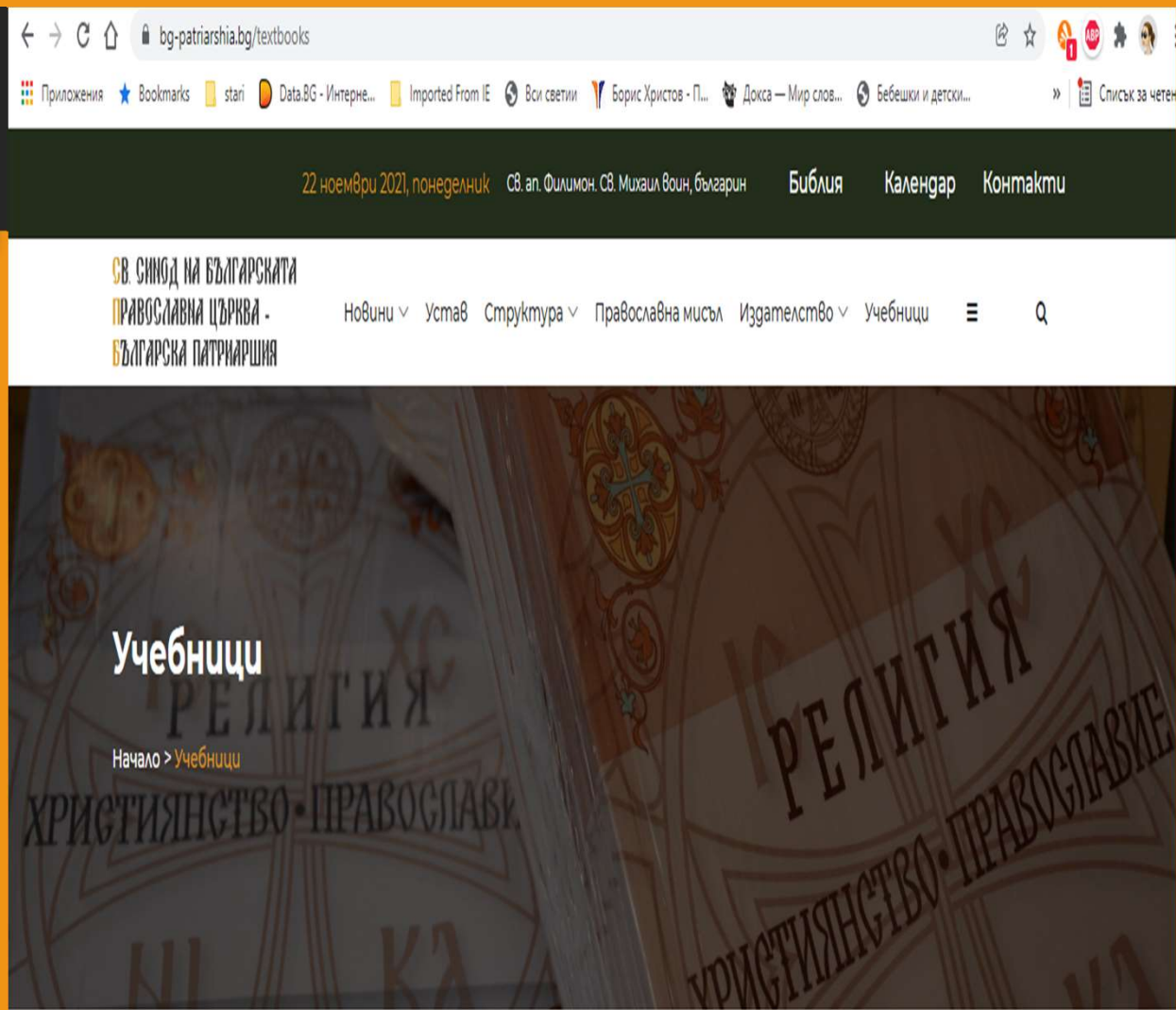
8. РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ДОСТЪП ДО УЧЕБНИЦИТЕ ПО РЕЛИГИЯ НА СВЕТИЯ СИНОД ЗА УЧИТЕЛИ, РОДИТЕЛИ И УЧЕНИЦИ

- СВЕТИЯТ СИНОД РАЗПРОСТРАНЯВА УЧЕБНИЦИТЕ БЕЗПЛАТНО ЗА УЧЕНИЦИТЕ И УЧИТЕЛИТЕ, КОИТО ИМАТ СФОРМИРАНИ ГРУПИ ПО РЕЛИГИЯ. ТЕ ИМАТ ВЪЗМОЖНОСТ ДА НАПРАВЯТ ЗАЯВКИ ЗА БРОЯ НА НЕОБХОДИМИТЕ УЧЕБНИЦИ ПРЕДИ НАЧАЛОТО НА УЧЕБНАТА ГОДИНА КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ МИТРОПОЛИИ В СТРАНАТА. В ЗАВИСИМОСТ ОТ ТЕЗИ ЗАЯВКИ СИНОДАЛНО ИЗДАТЕЛСТВО ОТПЕЧАТВА НОВИ БРОЙКИ ОТ УЧЕБНИЦИТЕ ЗА СЪОТВЕТНИЯ КЛАС.
- КЪМ НОВИТЕ УЧЕБНИЦИ ИМА И МНОГО ЗАЯВКИ ОТ ЧУЖБИНА ОТ БЪЛГАРСКИТЕ ЦЪРКОВНИ ОБЩНИНИ, ТРАДИЦИОННИТЕ ЕМИГРАНТСКИ ОБЩНОСТИ И УЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ НА БЪЛГАРСКАТА ДИАСПОРА. МНОГО РОДИТЕЛИ СЪЩО СЕ ОБРЪЩАТ С МОЛБА КЪМ СВЕТИЯ СИНОД И ЕПАРХИЙСКИТЕ АРХИЕРЕИ ДА ПОЛУЧАТ КОМПЛЕКТИ ОТ УЧЕБНИЦИ ИЛИ ОТДЕЛНИ УЧЕБНИЦИ ЗА СЪОТВЕТНИТЕ КЛАСОВЕ.

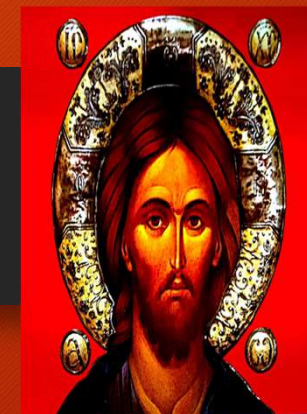

9. ДИГИТАЛЕН ВАРИАНТ НА УЧЕБНИЦИТЕ И ДОСТЪП ДО УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ И УРОЦИТЕ В ОНЛАЙН СРЕДА

- УЧЕБНИЦИТЕ НА СВЕТИЯ СИНОД СА ДОСТЪПНИ ЗА СВОБОДНО ПОЛЗВАНЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ САЙТ НА БЪЛГАРСКАТА ПАТРИАРШИЯ - <https://bg-patriarshia.bg/textbooks>
- ЧРЕЗ ТОЗИ ЕЛЕКТРОНЕН ДОСТЪП УЧИТЕЛИТЕ И УЧЕНИЦИТЕ МОГАТ СВОБОДНО ДА ИЗПОЛЗВАТ УРОЦИТЕ ПО ВРЕМЕ НА СВОИТЕ УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ В ЗАВИСИМОСТ ОТ СЪТВЕТНИТЕ ГРУПИ И КЛАСОВЕ. КАТО УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ ПРЕДСТАВЯНО НА ЕЛЕКТРОННИТЕ ДЪСКИ В КЛАСНАТА СТАЯ ИЛИ УЧЕНИЦИТЕ ДА ИМАТ ИНДИВИДУАЛЕН ДОСТЪП ЧРЕЗ СВОИТЕ УСТРОЙСТВА.

10. Традиция и обновление, предизвикателства и перспективи пред Християнската духовна просвета и религиозно образование в България

- Предложения на Църквата за развитие и укрепване на религиозното образование в училище:
- В Регионалните управления на образованието към МОН е необходимо да бъдат назначени експерти по Религия, така че да могат да отговарят средно за по 4 области.
- МОН заедно със Св. Синод на БПЦ-БП и представители на Богословските факултети да продължи да организира съвместни квалификации на детски, начални, прогимназиални и гимназиални учители с цел придобиване на правоспособност за водене на занимания по Християнство, Религия и Православие в детските градини (3-та и 4-та група) и придобиване на правоспособност за преподаване на Религия в общообразователните училища (1-ви до 12-ти клас).
- Продължаване на работата по организиране на летни лагери за деца и младежи в манастири, православни школи, клубове по интереси и извънкласни дейности, катехизични школи в енориите за деца, младежи и възрастни, покроннически пътувания до свети места и други форми на духовна просвета чрез медии и интернет платформи.
- Разработване и прилагане на нови катехизични и образователни курсове за уязвими групи от населението - деца и младежи в риск, бежанци, затворници, военнослужещи, малцинствени групи, облни и наркозависими.

**ТОГАВА ИИСУС ГИ ПОПИТА:
„РАЗБРАХТЕ ЛИ ВСИЧКО ТОВА?“
ТЕ МУ ОТГОВОРИХА: „ДА,
ГОСПОДИ!“ А ТОЙ ИМ КАЗА:
„ЗАТОВА ВСЕКИ КНИЖОВНИК,
КОЙТО Е ПРИДОБИЛ ЗНАНИЯ ЗА
НЕБЕСНОТО ЦАРСТВО, ПРИЛИЧА
НА СТОПАНИН, КОЙТО ИЗНАСЯ ОТ
СЪКРОВИЩЕТО СИ НОВИ И СТАРИ
НЕЩА.“ (МАТ. 13:51-52)**

БЛАГОДАРЯ ВИ ЗА ВНИМАНИЕТО

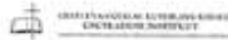
Erasmus+

Project name: **Innovative Religious Education Network:
educating to the religious diversity (IRENE)**

Project No: 2020-1-RO01-KA204-080071

IRENE project is funded by the European Union under Erasmus+ programme.

The content of this material does not necessarily represent the official position of the European Union. The authors of this presentation are the sole responsible for the information provided through it.

Funded by
the European Union